

VANNKRAFT: De langsiktige verdiene kommer ikke fram ved et salg.

Høyre vil delprivatisere Statkraft

KRONIKK

HANS H. FAANES

ERIK FLEISCHER

Energiveteranene

I Høyres forslag til valgprogram for neste stortingsperiode og som Høyres årsmøte skal ta stilling til i mars, heter det: «Statkraft er Europas største produsent av fornybar energi, og har et betydelig potensial for å vokse videre internasjonalt. Delprivatisering av selskapet vil gi selskapet økonomisk fleksibilitet, forutsigbarhet og nye eierimpulser. Det er en forutsetning for delprivatisering at kontantstrømmen fra de norske vannkraftverkene tilfaller staten direkte.»

Energiveteranene mener at delprivatisering av Statkraft er en dårlig modell. Den innebærer salg av langsiktige verdier i Norges viktigste infrastruktur og vil være en potensiell nasjonal sikkerhetsrisiko. Et udelte heleiet statlig Statkraft SF for vannkraften i Norge er å foretrekke.

Ifølge Høyres Nikolai Astrup vil Høyre først overføre fallrettighetene til staten kostnadsfritt. Deretter opprettes en inntektfordelingsavtale mellom partene om hvordan Statkraft skal betale for vannet for å få lov til å produsere og selge kraften i markedet. På den måten vil staten ta ut overskuddet/kontantstrømmen i kraftproduksjonen. Når denne avtalen er etablert, vil Høyre ta Statkraft på børs.

Ifølge Astrup er det fallrettighetene og ikke kraftverkene som er «arvesølv». Slik mener Høyre at kraftverkene kan delprivatiseres uten å selge «arvesølvet».

Energiveteranene mener at et slikt skille mellom vanntilgang og fallrettigheter på den ene side og kraftstasjoner og reguleringsanlegg på den annen er meningsløs når det gjelder begrepet «arvesølv». Alle fire er nødvendige komponenter for å kunne produsere kraft.

Å delprivatisere Statkraft er å selge norske vannkraftverk selv om en inntektfordelingsavtale reduserer verdiene mye. Statkraft eier ca. 50 % av norsk vannkraft. Vannkraftverkene er unike anlegg ulik all annen industri ved at de har en meget lang levetid, flere hundre år, dersom de får normalt vedlikehold og rehabilitering. Disse langsiktige verdiene kommer ikke fram ved et salg, og selger gir fra seg disse verdiene uten vederlag. Vi vil påstå at «Arvesølvet» i Vannkraft-Norge er kraftverkene med vanntilgang, fallrettigheter og reguleringsanlegg. Statkraft er medeier i flere fylkeskommunale kraftselskap. Mener Høyre at staten skal få en andel av disse fallene også?

Den lille kapitalen Statkraft vil få inn ved å gå på børs, trenger ikke den styrtrike staten.

VANNKRAFT: Reinforsen kraftstasjon nær Mo i Rana i Nordland.

FOTO: STATKRAFT

Flere er bekymret over at Statkraft fritt kan bruke sin store egenkapital i norsk vannkraft som garantist for store risikofylte energiprojekter i utlandet. Det har vært flere prosjekter med store tap. Statkraft hevder imidlertid at de i snitt har hatt et overskudd på sine utenlandsinvesteringer.

Men hvorfor gå på børs? Hvis staten skal ta ut kontantstrømmen direkte fra de norske vannkraftverkene eller overskuddet fra vannkraften i Norge ved betaling for vannet, vil Statkraft ikke kunne gi mye i utbytte. Kursen vil bli lav og verdien av selskapet vil bli betydelig redusert. Staten vil derfor ikke ha mye å hente ved å selge aksjer. Ved å gå på børs kan Statkraft risikere å få i hovedsak bare «sleeping partners» som medeiere slik Statoil har fått, og ingen industrielle partnere med eierimpulser som kan bidra med kunnskap i det fornybare markedet internasjonalt. De kan kanskje få inn noen utenlandske kraftselskap som vil komme inn på en billig måte for å få innflytelse i selskapet.

Astrup ser også for seg at dette børs-selskapet skal samarbeide med andre industrielle selskap i prosjekter ute som organiseres i egne aksjeselskap - på samme måte som Statkraft gjør i dag. Dette vil gi kompetanse og spre risikoen. Hvorfor da gå omveien om børsen som ikke vil få inn mer kompetanse i prosjektene? Den lille kapitalen Statkraft vil få inn ved å gå på børs, trenger ikke den styrtrike staten for å lykkes i det fornybare markedet.

Det kan stilles spørsmål om hva Statoil fikk ut av å gå på børs. Børsanalytikerne hindret ikke Statoil i å gå inn i skiferolje, skifergass og tjære-sand som har påført Statoil oppimot 100 mrd kroner i tap og hvor nesten alt blir statens tap på grunn av oljeskatte-regimet.

Klimautfordringen krever at det investeres stort i fornybar energi globalt, i sol-, vind-, vann- og bio-prosjekter. Skal vi nå målet om å begrense temperaturstigningen til 2 grader og helst 1,5 grader Celsius, må det satses stort de neste 20-30 årene. Klimautfordringen må møtes nå og Norge må delta med full kraft. Statkraft må derfor organiseres for å delta i denne globale innsatsen på en god måte. Et udelte

heleiet statlig Statkraft SF for vannkraften i Norge er å foretrekke. For andre fornybare energiprojekter i inn- og utland opprettes det datteraksjeselskaper med egne styre med relevant erfaring. Andre industrielle aktører kan også komme inn som medeiere eller bare med en samarbeidsavtale. Styret bør legge vekt på risikostyring og innhente råd/uttalelser fra uavhengige internasjonale eksperter for større viktige prosjekter.

Norge hadde en lang strid i EFTA-domstolen om hva EØS-avtalen kan tillate av eierskapsmodeller. Poenget til domstolen var at de ulike eiere i norsk kraftforsyning skal likebehandles.

Dette ble oppnådd gjennom konsolideringsmodelen som bl.a. forutsetter at alle kraftverk skal være offentlig eiet. Privat eierandel inntil 1/3 kan tillates.

At noen kraftverk må kjøpe sitt vann, mens andre får dette gratis, vil kunne bety en forskjellsbehandling som er i strid med EØS-avtalen. Hvis Statkraft får politisk aksept for å skille fallrettigheter fra kraftverkene og at det er fallrettighetene som er arvesølv, kan dette lett smitte over til våre andre kraftselskap, og eierskapet til all vår vannkraft vil være i spill.